

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande

Stockholm 2022-01-26

Promemoria om nya könstillhörighetslagar (S2021/07285)

Svensk Försäkring har inbjudits att lämna synpunkter på ovan nämnda promemoria och noterar att de synpunkter om missbruksaspekter gällande byte av juridiskt kön som fördes fram vid remitteringen av lagrådsremissen 2018 har beaktats. Svensk Försäkring tillstyrker de föreslagna skärpningarna av lagförslagen i dessa delar men menar också att de bör följas upp och att ytterligare åtgärder vidtas om behov föreligger.

I bilaga återfinns de synpunkter som framfördes av Svensk Försäkring till Regeringskansliet i samband med det utredningsarbete som genomfördes med anledning av Lagrådets synpunkter rörande 2018 års lagrådsremiss.

Svensk Försäkring

Mats Galvenius

Marie Hosinsky

Problemställningar för försäkringsföretagen med byte av det kön som framgår av folkbokföringen

Försäkringsföretagens utredningsplikt och informations-skyldighet

Vid utbetalning av försäkringsersättning från såväl personförsäkring som konsumentförsäkring (individuell sakförsäkring) har försäkringsföretagen en utredningsplikt (16 kap 1§ Försäkringsavtalslagen (FAL) resp. 7 kap 1 §). Här uppstår frågan hur långtgående utredningsplikt försäkringsföretagen har då byte av kön skett. Enligt den information Skatteverket lämnat kommer SPAR endast att ha historik avseende ett (1) tidigare personnummer. Om personen bytt kön mer än en gång har försäkringsföretagen svårigheter att hitta den ersättningsberättigade. Även när en namngiven förmånstagare bytt juridiskt kön och därmed personnummer kan arbetet att hitta personen försvåras. Här uppstår då frågan hur långt försäkringsföretagens utredningsplikt sträcker sig och medföljande konsekvenser kopplade till dröjsmålsränta.

Motsvarande problemställning uppstår i förhållande till försäkringsföretagens informationsplikt i 10 kap 7 § FAL då det gäller personförsäkring. Vid dödsfall har försäkringsföretagen en skyldighet att underrätta förmånstagare att det finns en försäkring som lämnar ersättning vid dödsfall. Om ett försäkringsföretag agerat försumligt och inte meddelat förmånstagaren gäller en preskriptionstid på 30 år (annars 10 år). Om en namngiven förmånstagare bytt juridiskt kön och därmed personnummer kan det försvåra arbetet att hitta personen. Det kan noteras att någon sådan lagregel inte finns i Danmark eller Norge.

Förmånstagare

Ett försäkringsföretag får inte på eget initiativ ändra ett förmånstagarförordnande utan detta ska alltid göras av försäkringstagaren eller avseende efterlevandeskyddet av den försäkrade vid tjänstepensionsförsäkring. Ett förmånstagarförordnande blir svårtolkat om det gäller till förmån för "son" eller "dotter" och denne har bytt kön eller om det i förordnandet endast finns ett personnummer angivet och detta är ändrat.

Bedömning

Det är önskvärt att lagstiftaren förtydligar vad som gäller och begränsar försäkringsföretagens utredningsplikt och informationsplikt vid försäkringsfall till att kontrollera i offentliga register, vilket idag utgörs av SPAR.

Vi vill även hänvisa till professor Bertil Bengtsson artikel "Ny lagstiftning om försäkringspreskription" Svensk Juristtidning 2014 där han diskuterar försäkringsbolagens utredningsplikt kopplat till de nya preskriptionsreglerna och användningen av offentliga register.

Hälsouppgifter

Lagändringen innebär också att den ökade risken för försäkringsföretagen att tappa historik om kunden även ökar risken för bedrägerier. Försäkringsföretag som tecknar personförsäkring kan få problem med bedrägerier. I det fall en försäkring kräver en hälsodeklaration innan tecknande skulle kunder kunna lämna oriktiga uppgifter om hälsa, dvs. underlåta att lämna uppgifter som finns registrerade inom hälso- och sjukvården under ett tidigare personnummer. I samband med att en riskbedömning sedan genomförs på den presumtive kunden kan det ibland vara nödvändigt att ställa frågor till kunden baserat på det medicinska könet. Skulle detta inte vara känt finns risk för att en försäkring beviljas som annars skulle ha nekats eller tecknats med begränsningar av försäkringsskyddet.

Dessutom gäller att ett försäkringsföretag inte får, då det gäller personförsäkring, åberopa att upplysningsplikten åsidosatts, om bolaget då insåg eller borde ha insett att upplysningarna var oriktiga eller ofullständiga (12 kap 4§ FAL). Ett försäkringsföretag har därmed en skyldighet att känna till att en person lämnat vissa hälso-uppgifter vid en tidigare ansökan. Av den anledningen är det även av vikt att kunna spåra individer som bytt kön och därmed deras personuppgifter. Även vid ett byte av personnummer kvarstår behovet av kännedom om dennes tidigare lämnade hälsouppgifter.

Hantering av personuppgifter

I den utsträckning som försäkringsföretagen använder personnummer för att genomföra betalningar enligt avtalade åtaganden kommer lagförslaget kunna leda till negativa konsekvenser vid spårning av ersättningsberättigade. En fullständig historik gällande personnummer är nödvändig för att säkerställa att ersättningsberättigade erhåller korrekt ersättning. Denna problematik är gemensam för både person- och konsumentförsäkring. Detsamma gäller trafikförsäkring som regleras i Trafikskadelagen, där FAL 7 kap 1 § även är tillämplig på sådana skadefall.

Ersättningar som försäkringsföretag som tecknar personförsäkring har plikt att utbetala där vi ser att det kan finnas svårigheter att hitta mottagaren är

- Ålderspension (framförallt fribrev)
- Efterlevandeskydd till insatta förmånstagare

Inom konsumentförsäkringens område kan t.ex. nämnas ersättningar gällande ansvarsförsäkring.

När det gäller försäkringsföretagens hantering av personuppgifter utgår Svensk Försäkring från att försäkringsföretagen får spara samtliga personuppgifter som är nödvändiga för att kunna fullgöra försäkringsavtal. Det kan dock behöva utredas och belysas särskilt med beaktan av ett eventuellt reviderat lagförslag.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Försäkringsföretagen har en skyldighet att upprätthålla kundkännedom, varför det även i detta avseende är av vikt att kunna ha historiken avseende kunden och en verklig huvudman.